

65. møde

Tirsdag den 8. marts 1983 kl. 13.00

Dagsorden:

- 1) *Anden behandling af lovforslag nr. L 70:*
Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove. (Ægtefælleinhabilitet m.v.).
- 2) *Første behandling af lovforslag nr. L 150:*
Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.
- 3) *Første behandling af lovforslag nr. L 153:*
Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1982.
- 4) *Forhandling om redegørelse nr. R 9:*
Undervisningsministerens redegørelse af 1. marts 1983 om en samlet og forstærket indsats mod ungdomsarbejdsløsheden.
- 5) *Forespørgsel nr. F 16:*
Forespørgsel til undervisningsministeren [om mangelen på lære- og praktikpladser].
Af Nørgaard Sørensen (S) m. fl.
- 6) *Første behandling af beslutningsforslag nr. B 55:*
Forslag til folketingsbeslutning om ungdomsgaranti.
Af Ritt Bjerregaard (S) m. fl.

Den første sag på dagsordenen var:

- 1) *Anden behandling af lovforslag nr. L 70:*
Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove. (Ægtefælleinhabilitet m.v.).
(Fremsat 24/11 82. Første behandling 3/12 82. Betænkning 17/2 83).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling**Knud Lind (FP):**

En af årsagerne til indenrigsministerens lovforslag om ændring af de kommunale styrelseslove vedrørende ægtefælleinhabilitet er, at de kommunale råd i de senere år i flere og flere tilfælde har måttet beskæftige sig med problemet generel inhabilitet, hvilket man også vil kunne se af debatten den 3. december 1982. Samtidig ønskede ministeren at lette reglerne om ægtefælleinhabilitet, fordi – som jeg har sagt tidligere – antallet af sager om ægtefælleinhabilitet tog til. Samtidig har ministeren i sin begrundelse givet udtryk for, at alle regler om inhabilitet bygger på, at der hos offentligheden skal opretholdes en almen tillid til, at en given beslutningsproces forløber uden indblanding af uvedkommende hensyn. Det vil med andre ord sige, at befolkningen skal have tillid til de beslutninger, som de kommunale råd træffer, og at der ikke kan rejses tvivl om rigtigheden, f. eks. i tilfælde af ægtefælleinhabilitet.

På den ene side lægger ministeren op til, at befolkningen skal kunne tro på, at man skal kunne bevare tilliden til de kommunale råds beslutninger. På den anden side letter ministeren med sine ændringsforslag reglerne om ægtefælleinhabilitet.

Lad os først se på spørgsmålet om de mange tvivlstilfælde, som man har ønsket at komme til livs med ministerens forslag om ændringer. Med den udformning, som ministerens ændringsforslag har fået, vil antallet af tvivlstilfælde øges. Det vil blive større, end det nogen sinde har været. I ministerens oprindelige lovforslag skrev man under punkt 1: »Ingen, hvis ægtefælle eller samlever er ansat af kommunalbestyrelsen, kan være medlem af« stående udvalg: økonomiudvalg osv. Man brugte i ministerens oprindelige forslag ordet »samlever«. Ordet samlever er

[Knud Lind]

et gammelkendt ord, let forståeligt, men det smager måske ikke så godt i munden på en kvindesagsforkæmper. Samleverer er reelt to, der lever sammen, og så bliver den ene altså til samlever, hvis det ikke er i ægteskab.

Fru Aase Olesen fra det radikale venstre har gjort mange indsigelser mod ordet samlever, og dette har foranlediget ministeren til at ændre sætningen, så den lyder således i dag: »Ingen, der lever i ægteskab eller i et forhold, der kan sidestilles med ægteskab, med en person, der er ansat af kommunalbestyrelsen, kan være medlem« af stående udvalg: økonomiudvalg osv.

Man kan ikke ligefrem kalde denne ændring en forenkling – og slet ikke, hvis man begynder at læse bemærkningerne til ministerens ændringsforslag. Man skriver:

»Det foreslås at præcisere, at bestemmelserne i det fremsatte lovforslag vedrørende ægtefælleinhabilitet angår personer, der lever i ægteskab eller i et forhold, der kan sidestilles med ægteskab.

Et typisk moment – men ikke det afgørende moment – ved bedømmelsen af, om der foreligger et forhold, der kan sidestilles med ægteskab, vil være, om parterne har fælles bopæl. Men andre momenter kan være, om parterne har fælles børn, om de har fælles økonomi eller dog i fællesskab ejer væsentlige formuegoder.«

Der er nu frit slag i bedømmelsen af, om der er tale om et ægteskabslignende forhold. To personer, som har fælles børn, men ikke lever sammen mere eller kun periodevis har samkvem med hinanden, kan komme på tale som tvivlsspørgsmål. Onsdagsveninden, som i fællesskab med pågældende ejer væsentlige formuegoder – hvad man så forstår ved væsentlige formuegoder. Er det en bil, eller er det, at pågældende er anpartshaver i onsdagsvenindens anpartsselskab? Eller de har engang været gift og brugt deres

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er ualmindelig megen uro overalt i salen.

Knud Lind (FP):

Eller de har engang været gift og brugt deres etableringskonto sammen og er måske nu begge anpartshavere i et leasingselskab, der har købt nogle transformatorstationer, de

lejer ud. »Væsentlige formuegoder«, det er det, man nu skal begynde at vurdere.

Man skriver også, at andre momenter kan være, om parterne har fælles børn.

Med ministerens ændringsforslag har tvivlen rigtig fået fat. Det skulle jo have været en forenkling, da man startede.

Indenrigsministerens ændringsforslag, må man sige, som det er udformet i dag, er i øvrigt en sejr for løsløsheden over det almindelige, hellige ægteskab.

Aase Olesen (RV):

Der sker jo så meget, når vi får en borgerlig regering. Nu er det altså en sejr for løsløsheden over det borgerlige ægteskab – det var dog forfærdeligt.

Jeg tror nok efter det, hr. Knud Lind her har sagt, at jeg bliver nødt til at sige, at ændringsforslaget er kommet fra ministeren og ikke fra det radikale venstre, og det er kommet på baggrund af, at man i udvalget har ønsket at vide, hvad man egentlig ville forstå med det, der stod i lovforslaget. På forskellige spørgsmål har vi fået opklaret bl. a., at der i udtrykket samlever ikke ligger noget om, hvorvidt det drejer sig om et samliv af 1 eller 5 års varighed. Man vil slet ikke udtale sig om varigheden, og man forudsætter heller ikke, at folk har fælles bolig, for at de kan blive opfattet som samlevende. Ud fra den bekymring, der er opstået ved de svar, har udvalget sagt: det kan vi ikke have, vi kan ikke lave en lov, hvor man bruger det ord. Derfor er der kommet et ændringsforslag, og jeg gør altså opmærksom på, at det er kommet fra indenrigsministeriet.

Men hele den problematik giver anledning til endnu en gang at understrege – hvad vi har gjort flere gange fra radikal side – at der er et meget stort behov for, at vi på tværs af ministerierne får en belysning af hele det problem, der hedder de papirløse samlivsoptræden i lovgivningen. Vi lovgiver på kryds og tværs om papirløse parforhold med helt forskellige definitioner, og man opererer i forskellige lovgivninger f. eks. med forskellige varighedsbegrænsninger.

Derfor kan jeg kun opfordre regeringen til at lave et tværministerielt opklaringsarbejde om, hvordan vi skal betragte de papirløse samlivsforhold i forbindelse med stort set al

[Aase Olesen]

slags lovgivning, naturligvis ikke mindst sociallovgivningen.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Fru Aase Olesen har fuldstændig ret, når fru Aase Olesen siger, at det er ministeren, der er kommet med ændringsforslaget, men jeg tror, fru Aase Olesen vil give mig ret i, at det er fru Aase Olesen, som har fremprovokeret det gennem spørgsmål vedrørende det gammelkendte ord fra kong Christian IV's tid: samlever.

Når ministeren kommer herop, vil jeg håbe, at vi fuldstændigt får defineret disse formuegoder, som de har i fællesskab.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg har været meget glad for det udvalgsarbejde, som er foregået i denne sag.

I anledning af de spørgsmål, som hr. Knud Lind rejser, vil jeg gerne sige, at jeg har været glad for, at man så grundigt har drøftet, hvad det her drejer sig om, og hvordan vi i fremtiden skal tolke, hvad en samlever er. Det er fuldstændig rigtigt, som det er fremgået af de spørgsmål, udvalget har sendt frem til ministeriet, at der har været nogle spørgsmål, som vi har været nødt til at få afklaret, netop for at der ikke skulle opstå en række tvivlstilfælde bagefter. Jeg mener, det har været meget nyttigt, at man så grundigt, som det er sket, har drøftet: hvad er det egentlig, vi mener, når vi siger samlever?

Jeg har stillet ændringsforslaget for at prøve at præcisere, hvad det er for nogle forhold, vi taler om. Det er altså ægteskab og ægteskabslignende forhold. Med de bemærkninger, der foreligger til lovforslaget, og de ændringsforslag, der er stillet til det, mener jeg at vi har præciseret det så nøje, som vi overhovedet kan.

Til hr. Knud Lind vil jeg sige – det skal også være et svar til fru Aase Olesen – at jeg har været glad for, at fru Aase Olesen er blevet ved at bore i det spørgsmål, for det er vigtigt for det fremtidige arbejde, at vi ikke får så mange tvivlsspørgsmål, som vi måske ellers kunne have fået.

Hr. Knud Lind tager dette ind med formuefællesskabet eller denne formue, man måtte have i fællesskab. Det bliver netop sagt

fra min side, at det er et af de momenter, man kan drage ind for at finde ud af, om der foreligger et sådant interessefællesskab med ægtefællen eller med den, vi kan side stille med ægtefællen, at det må antages at betyde, at man identificerer sig med den ansattes interesser. Det er altså ét af momenterne. Momenterne er, om man har fælles børn, om man har fælles formue, om man har fælles husholdning, om man bor sammen – eller andre ting, man kan nævne, som er præciseret i bemærkningerne.

Hr. Knud Lind siger, at der vil komme fremtidige tvivlsspørgsmål. Ja, naturligvis vil der det. Naturligvis vil der komme sager, som vil blive rejst over for indenrigsministeriet, men jeg er ganske overbevist om, at det vil blive mindre sager end dem, vi hidtil har set – og i hvert tilfælde vil de have en anden karakter.

Baggrunden for overhovedet at lave et lovforslag på dette er jo, at det har været fuldstændig urimeligt, at fordi man har været gift med hinanden eller har boet sammen, har man i høj grad været afskåret fra at deltage i en del af det kommunale arbejde. Det kan nu ikke være i nogens interesse, og det er det, vi har prøvet at råde bod på.

Der er altså ikke tale om nogen form for løssagtighed, men der er tale om en rimelig form for liberalisering af nogle regler, som var blevet alt for stramme.

Knud Lind (FP):

Det er ministerens sidste bemærkninger, der kalder mig på talerstolen.

Hvad er årsagen til, at ministeren har været nødsaget til at liberalisere? Det er, at vi har 800.000–900.000 offentligt ansatte i dag. Det kan ikke undgås, at de af og til gifter sig.

I England f. eks. tager man en helt anden stilling til det spørgsmål, idet man finder det ganske utænkeligt, at folkets tjenere, som de offentligt ansatte må betragtes som, skal gøre sig til herrer i værtens hus. Det er reelt den liberalisering, ministeren taler om her. Jeg kan bl.a. nævne, at det ville være ganske utænkeligt, at en politibetjent var medlem af parlamentet i England.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

[Indenrigsministeren]

Jeg har godt set hr. Knud Linds bemærkninger i betænkningen, og jeg må sige, at jeg undrer mig utrolig meget over, at man fra hr. Knud Linds side kommer med disse bemærkninger om offentligt ansatte.

Man kan have en politisk holdning, der siger, at vi har for mange – og det kan jeg forstå at hr. Knud Lind mener vi har – men jeg synes ikke, det er rimeligt at sige, at disse offentligt ansatte ikke skulle have mulighed for at deltage på lige fod med alle andre i det kommunale politiske arbejde. Det synes jeg ganske enkelt er uanstændigt.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Til ministeren kan jeg blot sige, at det uanstændige skal søges deri, at ministeren på den ene side ønsker at lette reglerne for ægtefælleinhabilitet for de offentligt ansatte, samtidig med at man i bemærkningerne ønsker at stikke blå i øjnene ikke blot på folketinget, men også på vælgerne ude omkring, ved at sige, at der skal være tillid til de beslutninger, der træffes i de kommunale råd, og derfor letter vi adgangen, så der kan komme flere ind, selv om deres ægtefæller er ansat af kommunalbestyrelsen. Det er reelt det, ministeren forsøger. Det er altså det modsatte, der er brug for – set fra mit synspunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges med 89 stemmer mod 5.

§ 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den nye affattelse og § 3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 150:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.
(Fremsat 10/2 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 153:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1982.
(Fremsat 18/2 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forhandling om redegørelse nr. R 9:

Undervisningsministerens redegørelse af 28. februar 1983 om en samlet og forstærket indsats mod ungdomsarbejdsløsheden.